

Vyvodzovať zodpovednosť aj za nevyvodenie zodpovednosti vo verejnej správe?¹⁾

I. Úvodom

Pred viacerými rokmi ma zaujal výrok T. G. Masaryka, ktorého hĺbku a pravdivosť som hneď neocenila, aj keď sa mi vryl do pamäti. T. G. Masaryk onoho času povedal, že: „**Demokracia začína disciplínou a zodpovednosťou**“. Žiaľ, nezaznamenala som si presne dielo a stranu pre prípad citácie, to však na veci, podľa môjho názoru nič nemení, pretože o pravde tohto citátu som čím ďalej, tým viac presvedčená.

Po roku 1989, kedy sme nastúpili cestu, ktorá má viesť k demokracii a skutočne právnenému štátu som s potešením sledovala a aj aktívne sa zapojila do aproximácie nášho práva²⁾ a implementácie úloh „Bielej knihy“ do slovenského právneho poriadku. Do slovenskej ústavy bolo v celej šírke zahrnuté zakotvenie základných ľudských práv a slobôd, vrátane práva na ich súdnu ochranu.³⁾ Avšak, aby ústavné zakotvenie základných ľudských práv a slobôd sa skutočne realizovalo v praxi, vedomie spoločnosti, ako aj právnická literatúra sa zamerala na otázku ich vymožitelnosti.⁴⁾ Úspešnosť a zlepšovanie vymožitelnosti práva, najmä fyzických osôb, ale aj právnických osôb sa začalo vnímať ako vážne **kritérium postupujúcej demokracie** v štátoch bývalého východného bloku.

---

¹⁾ Predmetný príspevok bol písaný s pocitom vďaky za možnosť viacročného pôsobenia v redakčnej rade časopisa „Správní právo“, čo mi umožňovalo výmenu názorov s tak vynikajúcimi právnikmi ako boli JUDr. Bažil, JUDr. Dunovský, JUDr. Hutta, JUDr. Hegenbart, JUDr. Němec, JUDr. Schmidt, JUDr. Zárecký a ďalší.

²⁾ Bližšie TÓTHOVÁ, K., Počiatky aproximácie európskeho práva na Slovensku, In: *Sloboda pohybu osôb, služieb, tovaru a kapitálu v systéme európskeho práva*, Zborník z medzinárodnej konferencie konanej 6. – 7. septembra 2005 v Trnave, Bratislava 2005, s. 18 – 23.

³⁾ Zahnutie základných práv a slobôd do textu slovenskej ústavy malo významný dopad na ich právnu záväznosť. Tým, že Všeobecná deklarácia základných práv bola prijatá formou „deklarácie“, nemala právnu záväznosť, napriek svojmu historickému významu, bola z hľadiska svojej právnej sily, iba významným etickým a morálnym vyhlásením.

⁴⁾ Bližšie TÓTHOVÁ, K., Nečinnosť ako príčina nevymožiteľnosti práv a povinností v oblasti verejnej správy, In: *Nečinnosť vo verejnej správe*, Zborník z medzinárodnej konferencie, Právnická fakulta Masarykovej univerzity a Kancelár verejného ochránce práv 2012, s. 47 – 55, ČÍČ, M., Vymožitelnosť práva vo svetle Ústavy Slovenskej republiky, In: *Vymožitelnosť práva v podmienkach Slovenskej republiky*, Nadácia profesora Karola Planka, Bratislava 2003, s. 18 – 23.

Aj keď nedošlo k zlomovému zvratu, predsa možno konštatovať, že situácia vo vymožiteľnosti práv sa jednoznačne zlepšovala a zlepšuje.

V čase, keď sa schyľovalo k ukončeniu vlády V. Mečiara, ktorá pôsobila od 13. 12. 1994 do 30. 10. 1998, na sekretariát predsedu vlády bol doručený text návrhu Všeobecnej deklarácie ľudskej zodpovednosti, vypracovaný „Radou pre koordináciu činnosti“, /ktorej členmi bolo približne dvadsať hláv štátov a predsedov vlád⁵⁾/, ktorá v rámci hľadania a skúmania všeobecných etických zásad vypracovala „**návrh Všeobecnej deklarácie ľudskej zodpovednosti**“. V sprievodnom liste⁶⁾ bolo uvedené, že navrhovaný text Všeobecnej deklarácie ľudskej zodpovednosti bude predložený Generálnemu tajomníkovi Organizácie Spojených Národov. V nádeji, že bude prijatá rezolúciou Generálneho zhromaždenia pri príležitosti 50. výročia Deklarácie ľudských práv⁷⁾, pričom v liste sa konštatovalo, že by ju mala doplniť a nie nahradiť. **Vláda Slovenskej republiky bola požiadaná o podporu** priloženého návrhu Všeobecnej deklarácie ľudskej zodpovednosti pri jej prijímaní ako rezolúcie⁸⁾ Organizácie Spojených Národov.

Svetová verejnosť sa však nedozvedela o tom, že by bola spomínaná deklarácia na Valnom zhromaždení OSN prijatá, alebo čo i prerokovaná. Nemám poznatok ani o právno – politickom rozpracovaní uvedenej problematiky v slovenskej právnickej literatúre.

V roku 2000 som zachytila v časopise Parlamentný kuriér informáciu, že: „návrh Všeobecnej deklarácie ľudských povinností a zodpovednosti uverejnili viaceré svetové mienkotvorné noviny a bol uverejnený aj v autobiografickom diele bývalého kancelára NSR Helmuta Schmidta pod titulom „Auf der Suche nach einer öffentlichen Moral...“.⁹⁾ Ďalej bola pripojená informácia, že Helmut Schmidt v týždenníku Die Zeit charakterizoval návrh Všeobecnej deklarácie

---

⁵⁾ **Tekeo Fukuda** *Founder*, **Helmut Schmidt**, *Honorary Chairman* Federal Republic of Germany, **Malcolm Fraser**, *Chairman* Australia, **Andries van Agt**, Netherlands, **Anand Panyarachun**, Thailand, **Oscar Arias Sanchez**, Costa Rica, **Gro Harlem Brundtland**, Norway, **Lord Callaghan of Cardiff**, United Kingdom, **Jimmy Carter**, United States, **Miguel de la Madrid Ilurtado**, Mexico, **Kurt Furgler**, Switzerland, **Valéry Giscard d'Estaing**, France, **Felipe Gonzalez Marquez**, Spain, **Mikhail S. Gorbachev**, Russia, **Selim Hoss**, Lebanon, **Kenneth Kaunda**, Zambia, **Lee Kuan Yew**, Singapore, **Kūchi Miyazawa**, Japan, **Olusegun Obasanjo**, Nigeria, **Misael Pastrana Borrero**, Colombia, **Shimon Peres**, Israel, **Maria de Lourdes Pintasilgo**, Portugal, **Jose Sarney**, Brazil, **Shin Hyon Hwak**, Republic of Korea, **Kalevi Sorsa**, Finland, **Pierre Elliott Trudeau**, Canada, **Ols Ullsten**, Sweden, **George Vassiliou**, Cyprus, **Franz Vranitzky**, Austria, **Isamu Miyazaki**, Secretary-General.

⁶⁾ Sprievodný list podpísali Helmut Schmidt, Malcolm Fraser a Kūchi Miyazawa.

⁷⁾ Deklarácia ľudských práv bola schválená 10. 12. 1948 na valnom zhromaždení OSN v Paríži. Autorom návrhu bol John Peters Humphrey z Kanady s výpomocou Eleonóry Roosveltovej z USA, René Cassina z Francúzska, Zhang Pengchuma z Číny a ďalších. Z 56 členských štátov, 48 hlasovalo za a 8 štátov sa zdržalo /medzi nimi aj Československo/.

⁸⁾ Stojí za povšimnutie, že návrh smeroval na formu „rezolúcie“ a nie na formu nezáväznej „deklarácie“.

⁹⁾ Porovnaj TOMAŠOVIČOVÁ, M., Poznáme deklaráciu povinností?, In: *Parlamentný kuriér* č. 4/2000, vydavateľ Slovenská národná reklamná a propagačná agentúra, s.r.o. v spolupráci s Kanceláriou Národnej rady SR, WELTPRINT, Bratislava, s. 51.

ľudskej zodpovednosti /povinnosti/ slovami: „...Bez vedomia zodpovednosti jednotlivca môže sloboda vyústiť do nadvlády mocných vlastníkov veľkokapitálu a práve preto je úlohou občanov, a najmä politikov, udržiavať ľudské práva a povinnosti v rovnováhe...“.¹⁰⁾

V preambule návrhu Všeobecnej deklarácie zodpovednosti sa uvádza, že uznanie ľudských práv je neoddeliteľne spojené s ľudskými povinnosťami a zodpovednosťou¹¹⁾. Toto konštatovanie je nespochybniteľné, aj keď málo presadzované do aplikačnej činnosti verejnej správy. Rozpracovaniu právnej reglementácie zodpovednosti z hľadiska jej účinného presadzovania v praxi, sa podľa môjho názoru, nevenuje dostatočná pozornosť z hľadiska všetkých systémových súvislostí. Takým bielym miestom je napríklad aj otázka, ako a či vôbec postihovať nevyvodzovanie zodpovednosti za liknavé alebo nedôsledné uplatňovanie zodpovednosti fyzickej osoby a právnickej osoby orgánmi verejnej správy, ako aj otázka, či to umožňuje alebo neumožňuje platný systém zodpovednosti vo verejnej správe.

II. *Zodpovednostný systém verejnej správy*

Problematika právnej zodpovednosti je významným prvkom vedy správneho práva. Počiatky jej venovanej pozornosti siahajú tam, kde sa „zrodila“ právna povinnosť. Možno teda konštatovať, že zodpovednosť je nerozlučne spojená s určitou povinnosťou¹²⁾.

Tak ako vznikali a reglementovali sa právne povinnosti vo svojej tendencii druhového rozlíšenia, tak sa druhovo členila aj zodpovednosť – a to na zodpovednosť v súkromnoprávnej oblasti¹³⁾ a na zodpovednosť vo verejnoprávnej oblasti¹⁴⁾. Súkromnoprávne delikty a verejnoprávne delikty sa líšia spôsobom ochrany chráneného objektu, ako aj povahou a spôsobom realizácie donútenia.

Napriek sústavnej pozornosti, ktorá sa venovala a venuje obom oblastiam

---

¹⁰⁾ Tamže.

¹¹⁾ Tamže.

¹²⁾ Porovnaj FÍGER, J., *Zodpovednosť v riadení a jej uplatňovanie*, Inštitút riadenia v Bratislave, r. 1985, s. 3.

¹³⁾ V súkromnoprávnej oblasti vzniká vzťah medzi poškodeným a delikventom. Typické príklady súkromnoprávnej zodpovednosti sú:

- zodpovednosť za škodu,
  - zodpovednosť za omeškanie,
  - zodpovednosť za bezdôvodné obohatenie sa,
  - zodpovednosť za vadu veci,
  - zodpovednosť za zásah do nehmotného statku /česť, dôstojnosť, obchodná prestíž.../
- GERLOCH, A., In: *Teorie práva*, 5. upravené vydání, Plzeň 2009, s. 162.

¹⁴⁾ Vo verejnoprávnej oblasti sú tradičné tieto druhy právnej zodpovednosti:

- trestná,
- administratívna /správna/ zodpovednosť za správne delikty,
- disciplinárna zodpovednosť za porušenie disciplíny v rámci interných vzťahov. Tu neplatí zásada *Ne bis in idem*.

GERLOCH, A., In: *Teorie práva*, 5. upravené vydání, Plzeň 2009, s. 162.

zodpovednosti, možno konštatovať, že problematika verejnoprávnych deliktov je doposiaľ nedostatočne na súčasné spoločensko – politické pomery rozpracovaná a podľa nášho názoru aj nedostatočne uplatňovaná. Jej aktuálnosť na spracovanie vo vede správneho práva je nesporná, už aj z toho dôvodu, že nie sú funkčné a uplatňované dané možnosti vyvodzovania zodpovednosti. Jednu z nich sme si predsavzali bližšie ozrejmiť a preskúmať, či by jej uplatnenie neprispelo k zefektívneniu verejnej správy. Ide o možnosť vyvodzovania zodpovednosti za nevyvodenie zodpovednosti pracovníkmi /funkcionármi/ verejnej správy **tam, kde príslušný správny orgán mal, ale nevyvodil zodpovednosť.**

Ak bližšie analyzujeme systém právnej zodpovednosti vo verejnej správe, môžeme konštatovať, že zodpovednostné vzťahy vznikajú medzi spravujúcimi subjektami /orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy, ako aj ďalšie subjekty verejnej moci/ a spravovanými subjektami /fyzické osoby, právnické osoby/. Pričom je početná variabilita týchto vzťahov, keďže na strane zodpovedného subjektu môžu stáť tak spravované subjekty, ako aj spravujúce subjekty.

Genéza vývoja tých administratívno - právnych vzťahov, kde na zodpovednosť volá spravujúci subjekt spravované subjekty /fyzické osoby, právnické osoby/ je dlhodobá, zatiaľ čo opačné garde, kedy spravované subjekty volajú na zodpovednosť spravujúci subjekt, t.j. orgány verejnej moci, nemá vo verejnej správe bohatú históriu¹⁵⁾. V našich úvahách sa tejto zodpovednosti nevenujeme, keďže jej uplatnenie je výlučne v dispozičnej sfére fyzických osôb a právnických osôb¹⁶⁾. Ak sa rozhodnú neuplatniť svoj nárok a nepožadujú uplatniť zodpoved-

---

¹⁵⁾ Za zmienku stojí, že absentujúca právna úprava a tým aj výuka bez prezentácie tejto zodpovednosti neboli dôsledkom nerozpracovania tejto otázky klasikmi správneho práva. V učebnici správneho práva, ešte z bývalej ČSR možno nájsť – aj keď lakonickú – predsa však informáciu o vyvodzovaní zodpovednosti za škodu spôsobenú nezákonným výkonom verejnej moci. Bližšie HOETZEL, J.: *Československé správní právo, část všeobecná*, 2. přepracované vydání, Praha 1957, s. 207.

V dubčekomskom období politického vývoja našej spoločnosti sa presadila požiadavka uplatňovania objektívnej zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím štátnych orgánov a ich nesprávnym postupom, čo bolo premietnuté do zákona č. 58/1969 Zb. Nasledujúce obdobie normalizácie nebolo priaznivé na propagáciu tejto právnej úpravy, ktorá síce nebola zrušená, ale platila bez toho, aby jej bola venovaná pozornosť v právnickej literatúre alebo v učebniciach správneho práva. Určitú výnimku poskytl malá publikácia vydaná Inštitútom riadenia, v ktorej sa ozrejmovala podstata a podmienky uplatňovania náhrady škody spôsobenej štátnymi orgánmi. Porovnaj FÍGER, J.: *Zodpovednost' v riadení a jej uplatňovanie*, Inštitút riadenia Bratislava, 1985, s. 45.

Po prijatí Ústavy Slovenskej republiky, ktorá v čl. 46, ods. 3 zakotvila, že: „Každý má právo na náhradu škody spôsobenú nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu, či orgánu verejnej správy, alebo nesprávnym úradným postupom“ – sa situácia zmenila. Rozšíril sa okruh zodpovedných subjektov, čo nutne vyvolalo požiadavku na legislatívu, prijal sa zákon súladný so znením ústavy. Bol to zákon č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci.

¹⁶⁾ Platnú právnú úpravu týchto zodpovednostných vzťahov na Slovensku upravuje zákon č. 514/003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, v Českej republike zákon č. 82/1998 Sb. o zodpovednosti za škodu spôsobenou nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úředním postupem.

nosť štátu poprípade orgánu verejnej moci, je to ich slobodné, demokratické rozhodnutie a nemôže z ich nečinnosti vzniknúť žiaden zodpovednostný vzťah.

Úplne odlišná je situácia vtedy, ak orgány verejnej moci sú povinné vyvodiť zodpovednosť za porušenie práva fyzickými osobami alebo právnickými osobami. Vyvodzovanie tejto zodpovednosti označujeme ako správne trestanie, ktoré v súzvuku s právnou úpravou procesného postupu pri ukladaní sankcií nazývame trestné právo správne. Aj keď dnes to začína byť nemoderné, prikláňam sa k tým názorom, ktoré úlohu trestného práva správneho nevidia v jeho prioritnej funkcii všeobecne trestať, ale jeho trestnú funkciu vidím ako opodstatnenú iba tam, kde ide o vyvodenie zodpovednosti za porušenie tých právnych povinností, ktoré sťažujú alebo znemožňujú plnenie úloh verejnej správy. O tom, že ide o značne širokú paletu uvedených porušení právnych povinností vypovedá aj vlastné členenie správnych deliktov¹⁷⁾.

Správne trestanie, v rámci ktorého volá na zodpovednosť spravujúci subjekt spravovaný subjekt /fyzické osoby, právnické osoby/ je možno povedať „ever-greenom“ vedy správneho práva a takmer všetky učebnice správneho práva mu venovali a venujú pozornosť, bez ohľadu na existujúcu spoločensko politickú situáciu. A predsa stále sa **v tejto problematike vyskytujú aktuálne a nerozpracované otázky**. Medzi takéto otázky, podľa môjho názoru, patrí aj zodpovedanie toho, **či treba vyvodzovať zodpovednosť voči tým spravujúcim subjektom, ktoré nevyvodili zodpovednosť tam, kde boli porušené právne povinnosti, napriek tomu, že platné právo to ustanovuje.**

Ak vyjdeme z myšlienky, že vykonávateľ verejnej moci volá na zodpovednosť /administratívno – právnu/ konkrétnu fyzickú osobu, konkrétnu právnickú osobu na základe svojej právnej kompetencie, potom **nemôže byť vecou ľubovôle spravujúceho subjektu**, či v prípade zistenia porušenia práva vyvodí **zodpovednosť za správny delikt**, alebo nie. Je to totiž jeho kompetencia, v rámci ktorej **je povinný konať**, ak dôjde k protiprávnemu konaniu, s ktorým platné právo spája uloženie sankcie. Ak sa tak nestane, jednoznačne dochádza **k nečinnosti**. A nečinnosť je **porušenie platného práva**, čo vonkoncom netreba bližšie zdôvodňovať.

Ak z takto nastaveného zorného uhla posúdime, či treba /za situácie, že sa hrdíme a v ústave v článku 1, ods. 1 je napísané, že Slovenská republika je právny štát/ nastoliť otázku vyvodzovania zodpovednosti za nevyvodenie zodpovednosti, potom je odpoveď jednoznačná. Áno, **je plne odôvodnené**, ba až akútne zaoberať sa touto otázkou, vrátane ambície jej **pretransformovania do ustanovení platného práva.**

---

¹⁷⁾ Správne delikty možno členiť na:

- priestupky,
- iné správne delikty fyzických osôb postihované na základe zavinenia,
- správne delikty fyzických osôb a právnických osôb postihované bez ohľadu na zavinenie,
- správne disciplinárne delikty,
- správne poriadkové delikty.

Samozrejme, že zároveň si uvedomujem, že ojedinele môže platné právo spravujúcemu orgánu v rámci vymedzenia jeho kompetencie dať na úvahu, či vyvodenie zodpovednosti voči spravovanému subjektu bude uplatňovať, alebo nie. Teda oprávnený subjekt, vzhľadom na určité relevantné skutočnosti v danom čase a za danej situácie rozhodne, či bude považovať za účelné vyvodiť zodpovednosť, alebo nie. V takýchto prípadoch aj pozitívne, ako aj negatívne rozhodnutie spravujúceho subjektu je súladné s platným právom a niet dôvodu volať po zodpovednosti za nevyvodenie zodpovednosti. Kde, kedy a za akých okolností reglementovať **fakultatívnu možnosť** vyvodzovania zodpovednosti, to závisí na tvorcovi platného práva a bolo by nerozumné a zložité v rámci skúmaných súvislostí hľadať nejaké zásady pre takúto situáciu.

Skôr sa zdá, že sa očakáva zdôvodnenie, prečo sa nastoľuje otázka zodpovednosti za nevyvodenie zodpovednosti voči fyzickým osobám a právnickým osobám, ktoré boli obvinené zo spáchania určitého administratívneho deliktu. Aj keď dôvodov môže byť viac, za najzávažnejší považujem skutočnosť, že **nevyvodenie zodpovednosti za porušenie práva, môže byť priestor pre korupčné správanie sa pracovníkov verejnej správy.**

III. Nevyvodenie zodpovednosti za porušenie práva ako priestor pre korupciu vo verejnej správe

Už bolo spomenuté, že správne právo trestné má dlhoročnú históriu uplatňovania na území Slovenskej republiky¹⁸⁾. Napriek rôznym prístupom k jeho úprave je neodmysliteľnou **súčasťou správneho práva**. Rôznosť obsahu jeho právnej reglementácie závisela od vnímania spoločensko – politickej funkcie /úlohy/, aká sa pripisovala správnejmu právu trestnému, v tom ktorom období vývoja spoločnosti.

Bez ohľadu na variabilné názory na spoločensko-politickú funkciu správneho práva trestného nemožno nevnímať, že sa intenzívnejšie ako doposiaľ akcentuje jeho význam ako **prevencie kriminality**¹⁹⁾. Nestretávame sa však s jeho ponímaním ako priestoru pre vznik korupcie vo verejnej správe tam, **kde sa spája s nečinnosťou.**

K tomu, aby bolo vyvodzovanie zodpovednosti za administratívne delikty efektívne, je treba, aby:

a/ existovala kvalitná a domyslená právna regulácia vyvodzovania zodpovednosti za spáchaný administratívny delikt fyzickými osobami a právnickými osobami,

---

¹⁸⁾ Prvý ucelený predpis správneho práva trestného bol zákon č. 88/1950 Zb. Trestný zákon správny, ktorý nahradil zákon č. 60/1961 Zb. o úlohách národných výborov pri zabezpečovaní socialistického poriadku, nahradený dodnes platným zákonom č. 372/1990 Zb., priestupkový zákon.

¹⁹⁾ Napríklad MARCZYOVÁ, K., „Prevencia kriminality a právne vedomie“ In: FIRSTOVÁ, J., BRUNA, E., ZÁMEK, D. a kol. *Prevencia kriminality v teórii a praxi*, Hodonín 2017, s. 34 a nasl.

b/ bol určený zánik trestnosti u všetkých administratívnych deliktoch, t.j. bolo určené ich premlčanie,

c/ bola upravená evidencia administratívnych deliktov s informáciou o márnom uplynutí objektívnych lehôt,

d/ bola rozšírená kontrola dôvodov nečinnosti pri vyvodzovaní administratívno právnej zodpovednosti.

Nečinnosť a prieťahy v správnom konaní trestnom majú totiž inú dimenziu ako v občiansko- súdnom konaní, alebo v trestnom konaní. Tieto konania /až na nepatrné výnimky/ nemajú stanovenú objektívnu lehotu, ktorej márnym uplynutím dochádza k zmene celej právnej situácie. Že sa nejedná iba o teoretické „ondulovanie vzduchu“ a že takýto priestor v aplikačnej praxi skutočne existuje, možno ilustrovať na nasledujúcich prípadoch, o ktorých sa v tichosti pošepekáva.

Podľa zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a jeho § 42 a/ priestupku na úseku práva na prístup k informáciám sa dopustí ten, kto vedome vydá a zverejní nepravdivé, neúplné informácie, kto poruší povinnosť určenú osobitným predpisom²⁰⁾, alebo ten, kto vydaním rozhodnutia alebo príkazu, alebo iným opatrením zapríčiní porušenie práva na sprístupnenie informácií. Za tento priestupok možno uložiť pokutu do 659 Eur a zákaz činnosti až na 2 roky.

Možno predpokladať, že výška pokuty nie je zanedbateľná, nehovoriac o zákaze činnosti na 2 roky, čo u pracovníka verejnej správy je trest so značným dopadom. Uvedenú kumulatívnu sankciu v zmysle § 20, ods. 1 priestupkového zákona nemožno uložiť, ak sa vec nestihne prerokovať do 2 rokov od jeho spáchania.

Nestihnutie zákonom stanovenej objektívnej lehoty môže mať subjektívne alebo objektívne dôvody. Podľa môjho názoru pôsobenie objektívneho dôvodu²¹⁾ nemožno spájať s vyvodzovaním zodpovednosti preto, lebo spravujúci subjekt nevyvodil zodpovednosť bez vlastného zavinenia, a teda nespôsobil preklúziu zákonom stanovenej lehoty.

Inú dimenziu však má situácia, keď sa nevyvodí zodpovednosť za priestupok zo subjektívnych dôvodov. Ich paleta je početná od najmenej „škodnej“ /slabá produktivita práce/ až po spoločensky nebezpečnú korupciu, ktorou sa má dosiahnuť nedoriešenie veci v objektívnej, zákonom stanovenej lehote. Treba zdôrazniť, že potenciálne obdobná ešte rizikovejšia situácia nastáva pri vyvodzovaní zodpovednosti za administratívne delikty, ktorých sa dopúšťajú právnické osoby alebo fyzická osoba, ktorá je podnikateľom. Aj tu je stanovená zákonná lehota /subjektívna a objektívna/, ktorej nedodržanie má za následok

---

²⁰⁾ Zákon č. 211/2000 Z.z., o slobodnom prístupe k informáciám.

²¹⁾ Objektívnym dôvodom neprerokovania priestupku v lehote 2 rokov môže byť napr. neriešenie negatívneho kompetenčného konfliktu spoločne nadriadeným orgánom, nečinnosť dožiadaného orgánu na výsluch svedka, ktorého výsluch je ťažiskový na posúdenie veci, atď.

preklúziu zodpovednosti, resp. nemožnosť uložiť sankciu. Podľa platného práva právnická osoba, ktorá nezákonne nakladá s komunálnym odpadom môže byť sankcionovaná pokutou až do výšky 350 000 Eur / fyzická osoba 2 500 Eur/. Aj tu je stanovená subjektívna lehota 1 ročná a objektívna lehota 3 ročná²²⁾.

Je známe, že kombinácia nie dlhých objektívnych lehôt s vysokými možnými pokutami je neraz „inšpiráciou“ pre tých, ktorým hrozí takýto trest, pokúsiť sa ovplyvniť priebeh správneho trestného konania vo svoj prospech. Že často nie legálnym spôsobom, je zrejmé.

O tom, že v praxi k snahám ovplyvniť vyvodzovanie zodpovednosti, /či už smerom k najnižšej sankcii alebo smerom k jej neuloženiu/ nedochádza, nemožno predpokladať. Reálny predpoklad je opačný a žiaľ, blíži sa k existujúcej realite. Keďže táto stránka aplikačnej praxe je konkrétnymi orgánmi v oblasti verejnej správy – podľa všeobecného názoru – **nedostatočne sledovaná, neexistujú o tom ani relevantné štatistiky**. Naviac **neexistuje ani právny základ na vyvodenie zodpovednosti u tých pracovníkov /funkcionárov/ verejnej správy, ktorí zo subjektívnych dôvodov nevyvodili za správny delikt zodpovednosť**. V podstate ide o prípady nečinnosti verejnej správy, v dôsledku ktorej márne uplynú subjektívne a objektívne lehoty na uloženie sankcií. Dôsledkom uvedenej nečinnosti sa verejná správa neraz dostáva do situácie charakterizovanej slabou a **chabou vymožitelnosťou zodpovednosti a administratívno-právnych povinností**. Naviac, ako už bolo povedané, vzniká priestor pre korupciu, proti ktorej treba bojovať všetkými možnými prostriedkami. Jedným z nich, aj keď nepriamy – je vyvodzovanie zodpovednosti za nevyvodenie zodpovednosti za správne delikty.

Pokiaľ by sme zamerali pozornosť na aplikačnú prax, ako sa „darí“ vyvodzovať zodpovednosť za spáchané priestupky a do akej miery je úspešné vyvodzovanie zodpovednosti za administratívne delikty právnických osôb, ako aj fyzických osôb /podnikateľov/, zistili by sme, že **neexistuje kontrola nečinnosti, poprípade evidencia vybavovania v tomto segmente aktivity verejnej správy**. Ďalej by sme zistili, že existuje rezortná evidencia vyvodzovania zodpovednosti za priestupky, avšak u ostatných administratívnych deliktov takáto rezortná evidencia nie je. Situácia na úseku vybavovania priestupkov je podľa § 89 a zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch: „...správny orgán, ktorý je príslušný prejednať priestupok, vrátane prejednávania v blokovom konaní, vedie evidenciu priestupkov...“. Ústrednú evidenciu priestupkov vedie ústredný orgán štátnej správy v rezorte, ktorého došlo k priestupku. Ak ho nemožno určiť, príslušné je ministerstvo vnútra. Obdobné ustanovenie na evidenciu

---

²²⁾ Dosť vysoké sankcie za administratívne delikty nie sú v oblasti verejnej správy ojedinelé. Napr. možno uviesť úpravu obsiahnutú v zákone č. 49/2001 Z.z., o ochrane pamiatkového fondu, podľa ktorej sa právnická osoba alebo fyzická osoba, ktorá je podnikateľom, dopustí porušenia povinností uložených v zákone o ochrane pamiatkovej starostlivosti. Pokutu možno uložiť v lehote 1 roka odo dňa, kedy sa krajský pamiatkový úrad o porušení dozvedel /subjektívna lehota/ najneskôr do 3 rokov odo dňa spáchania deliktu /objektívna lehota/. Výška pokuty je v rozpätí od 3 333 Eur do 16 660 Eur.

administratívnych deliktov právnických osôb sme v platnom práve nenašli. Neodbytné sa tým natíska otázka, či po zmene trestného zákona, kedy trestného činu sa môže dopustiť aj právnická osoba, netreba zvažovať aj evidenciu administratívnych deliktov právnických osôb. V zmysle uvedeného ustanovenia zákona o priestupkoch – ak osobitný zákon neustanovuje inak – má evidencia o priestupku obsahovať tieto údaje:

a/ titul, meno a priezvisko páchatela, b/ rodné číslo alebo dátum narodenia, ak páchatel nemá rodné číslo, c/ adresu pobytu, d/ štátnu príslušnosť, e/ údaj o doklade totožnosti, f/ miesto, dátum a čas spáchania priestupku, g/ označenie priestupku, vrátane príslušného ustanovenia zákona, stručný popis skutku a následok jeho spáchania, h/ spôsob vybavenia veci, i/ uloženú sankciu a ochranné opatrenie, j/ označenie a sídlo správneho orgánu, ktorý priestupok prejednal, k/ dátum prejednania priestupku v blokovanom konaní alebo dátum nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, l/ evidenčné číslo pokutového bloku alebo bloku na pokutu nezaplatenú na mieste alebo registračnú značku právoplatného rozhodnutia.

Bez hlbšej analýzy možno konštatovať, že „nakrmiť“ evidenciu je dosť náročné. Nepodarilo sa mi však pochopiť, k akým záverom aplikovateľným pre prax, smerom k zvýšeniu jej efektivity sa má prostredníctvom evidencie dospieť. Určité „svetielko v tuneli“ ponúka údaj ad k/ spôsob vybavenia veci. Dúfam, že snaha odstraňovať korupciu v našej spoločnosti posunie riešenie skúmanej problematiky na vyšší stupeň záujmu.

IV. Záver

Na základe doposiaľ uvedeného možno rezumovať, že otázka vyvodzovania zodpovednosti v právnom štáte má pre jeho demokraciu nezastupiteľný význam. Nie je to slogan žiadneho módného trendu, ale nevyhnutnosť súčasného vývoja spoločnosti, v záujme jej demokratického vývoja. Zriaďovanie špeciálnych a špecializovaných protikorupčných inštitucionálnych jednotiek bude mať význam a prínos najmä vtedy, ak sa v spoločnosti na plné obrátky naštartuje uplatňovanie všetkých zodpovednostných systémov. A to tých, čo sú dnes už vytvorené, ako aj tých, ktoré by ešte mohli byť vytvorené – vrátane zodpovednosti za nevyvodzovanie zodpovednosti.